

shho-peredbachaye-pryjnyatyj-zakon-ta-yakimozhlyvi-naslidky-dlya-biznesu

4. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>

5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.

6. Велика Палата Верховного Суду, постанова від 07.07.2022 у справі №160/3364/19. URL: https://verdictum.ligazakon.net/document/105852864?utm_source=jurliga.ligazakon.ua&utm_medium=news&utm_content=jl03

7. Вирок Голосіївського районного суду міста Києва від 05.06.2023 у справі №752/5718/19. URL: <https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/court-document/111312846>.

8. О. Драган. Концепція вини платника податків: теорія і практика: наукове видання / за заг. ред. д.ю.н., професора Тимченка Л. Д. / автор.колектив, Драган О.В., Кармалита М. та інші / м. Хмельницький, ФОП Мельник А.А., 2021. – 116 с.

9. О. Драган Практичне застосування Концепції вини платника податків за вчинене правопорушення. *Правові новели*. 21/2023. С. 54-60. URL: http://legalnovels.in.ua/journal/21_2023/7.pdf

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-462-0-48>

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО АУДИТУ ДЕРЖАВНОЮ АУДИТОРСЬКОЮ СЛУЖБОЮ УКРАЇНИ

Пазевич Тетяна Романівна

здобувачка юридичного факультету

Донецький національний університет імені Василя Стуса

м. Вінниця, Україна

Петренко Ганна Олександрівна

кандидат економічних наук, доцент,

завідувач аспірантури та докторантури

відділу аспірантури та докторантури «Докторська школа».

Донецький національний університет імені Василя Стуса

м. Вінниця, Україна

Здійснення державного фінансового контролю за використанням і збереженням державних фінансових ресурсів є необхідною основою

для правильного функціонування бюджету через взаємодію доходів і видатків, і як наслідок, забезпечення і підтримку економічної стабільності країни в умовах тривалої дії воєнного стану – це основне завдання, що покладено на Державну аудиторську службу України.

Повноваження Державної аудиторської служби України закріплені в пункті 4 Положення про Державну аудиторську службу України, основними з яких є здійснення державного фінансового аудиту, перевірка закупівель, інспектування (ревізії), розгляд звернень (заяв, скарг) щодо питань боротьби із шахрайством з коштами ЄС, корупцією та будь-якими іншими порушеннями, що впливають на фінансові інтереси ЄС, тощо [1]. Для своєї діяльності, згідно з Інструкцією з планування діяльності органів державного фінансового контролю, при складенні плану, Держаудитслужба використовує коди для позначення заходів, що плануються [2]. При цьому, кожен захід регламентується окремою Постановою КМУ, з окресленою специфікою завдань. Державний фінансовий аудит виконання бюджетних програм (АБП) аналізує ефективність та результативність діяльності розпорядників бюджетних коштів. Аудит державних (регіональних) цільових програм (АДР) оцінює ефективність виконання заходів програм та досягнення їх результатів. Завданням аудиту місцевих бюджетів (АМБ) є перевірка стану їх виконання, а також обґрунтування щодо планування їх надходжень та витрат. Під час проведення аудиту діяльності суб'єктів господарювання (АСГ) аналізується дотримання їхніми актами та рішеннями вимог законодавства та управління об'єктами державної власності. Для аудиту інвестиційних проєктів (АІП) перевіряється використання та ефективність інвестицій. Державний фінансовий аудит Пенсійного фонду України та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування (АПФ) полягає в проведенні аналізу законності використання коштів з бюджету фондів соціального страхування. Для аудиту використання інформаційних технологій (АІТ) основним завданням є оцінка їх результатів впровадження та забезпечення надійності. На основі цих перевірок розробляються пропозиції та рекомендації щодо усунення виявлених під час аудиту недоліків і порушень, та запобігання їм у подальшому.

Так, при здійсненні аудиту Північним офісом Держаудитслужби в Чернігівській міській раді за період з 01.04.2021 по 30.06.2023, що був спрямований на проведення аналізу і перевірки законності та ефективності формування і виконання місцевого бюджету, достовірності фінансової та бюджетної звітності, а також стану використання майна, коштів, землі, що перебувають у комунальній власності громади міста [3], було виявлено порушення законодавства на загальну суму у 2,3 млрд грн, фінансових порушень що призвели до

вtrat 52 млн грн, та 14 фактів порушень Кримінального кодексу України. Аудитори зафіксували факти несанкціонованої житлової забудови та пошкодження родючого шару ґрунту через неналежне оформлення документів та відсутність відповідних обмежень в Державному земельному кадастрі. Було виявлено схему розкрадання земель, в якому міська рада безоплатно передала під забудову стороннім юридичним та фізичним особам 79 земельних ділянок комунальної власності. Також встановлено й інші порушення – бюджет громади недоотримав 433,7 млн грн додаткових надходжень через надання пільг зі сплати податків і зборів, заниження орендних ставок за земельні ділянки [4]. Про результати було проінформовано Чернігівську міську раду і міську військову адміністрацію та надано пропозиції. Так, Держаудитслужба рекомендувала провести звітування керівників комунальних підприємств, зробити висновки щодо відповідності ними займаних посад, також начальнику Чернігівської міської військової адміністрації рекомендовано ініціювати розгляд питання щодо зміни персонального складу її виконавчого комітету.

На сьогодні залишаються проблеми в процедурі аудиту місцевих бюджетів, які виділяє Державна аудиторська служба. Так, в стратегії розвитку Державної аудиторської служби на період до 2024 року вказано, що Держаудитслужба фактично є єдиним урядовим органом, уповноваженим здійснювати контроль за виконанням місцевих бюджетів, зокрема, проводити спеціалізовані аудити, що мають на меті розв'язання проблем у побудові системи внутрішнього контролю, які стали причинами незаконних та неефективних управлінських дій посадових осіб. У межах реалізації реформи децентралізації влади значно збільшилося фінансування делегованих повноважень органам місцевого самоврядування, їм надано додаткові фіскальні інструменти для нарощування власних ресурсів. Фактично на місцевому рівні витрачається більш як 500 млрд грн, що становить майже половину бюджету країни, за відсутності належного контролю як на місцевому рівні, так і з боку держави. При цьому значна частина місцевих бюджетів щороку не охоплюється заходами ДФК, що призводить до відсутності належної підзвітності, відповідальності керівників на місцевому рівні за прийняті незаконні та неефективні управлінські рішення [5]. При розумінні проблеми надважливо враховувати й війну, під якою ховається багато фінансових порушень, що зменшують надходження до бюджету, наповненість якого є вкрай важлива для збереження суверенності України та відстоювання її територій. Так, 19 листопада Верховною Радою було ухвалено проект державного бюджету України на 2025 рік, у якому зазначено, що планові доходи передбачені в сумі 2,34 трлн грн, при цьому видатки бюджету –

3,94 трлн грн. Дефіцит державного бюджету має скласти 1,64 трлн гривень [6].

Отже, в таких несприятливих умовах, коли забезпечення надходжень до бюджету має значимий характер, діяльність Держаудитслужби зі здійснення державного фінансового контролю повинна бути досконалою. До неї має бути привернуто особливу увагу як зі сторони держави, так і зі сторони громадськості. Оскільки на місцевому рівні обсяг доходів та витрат є значним для державного бюджету, необхідно максимально забезпечити охоплення заходами фінансового контролю підконтрольних об'єктів Державної аудиторської служби України.

Література:

1. Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.02.2016 № 43 : станом на 7 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 06.11.2024).

2. Наказ Державної аудиторської служби України «Про затвердження нової редакції Інструкції з планування діяльності органів державного фінансового контролю» №93 від 10.05.2024 URL:https://dasu.gov.ua/attachments/f319af34-9a3d-486d-a10d-2788d9aebbcd_%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7_93.pdf (дата звернення: 06.11.2024)

3. Про затвердження Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту місцевих бюджетів : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.05.2007 № 698 : станом на 12 жовт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-2007-%D0%BF#Text> (дата звернення: 06.11.2024).

4. Державна аудиторська служба України. Результат фінансового аудиту Чернігівської міської громади. URL: <https://dasu.gov.ua/news/5071> (дата звернення: 20.11.2024)

5. Наказ Державної аудиторської служби України «Стратегія розвитку Державної аудиторської служби на період до 2024 року» від 05.01.2021 № 2. URL: https://dasu.gov.ua/attachments/f8206386-8821-454e-ab1a-7af00f8ec5b9_%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F_2024.pdf (дата звернення: 20.11.2024)

6. Про Державний бюджет України на 2025 рік: Проект Закону України URL:https://mof.gov.ua/uk/budget_of_2025-770 (дата звернення: 20.11.2024)